

Sorsmozaik 1.

A rézangyalát!

Nálunk régen, a szülői házban nem hangzott el káromkodás. Isten nevét hiába egyikünk sem vette szájára, ha nagyon feldühödünk is. Pedig nem voltunk vallásosak. Református anyám és katolikus apám mégis a tízparancsolat szigorú betartására nevelt bennünket. Nem lehetett könnyű dolguk. Öt eleven, egészséges gyerek ugrándozott, rohangált a házban, azokból is négy szilaj fiú! Amikor este szüleink fáradtan megjöttek a munkából (nem voltak tétlen napjaik: apám ügyvédi irodát vezetett, anyám általános iskolában igyekezett a gyerekekbe beleverni a szép, helyes magyar beszédet), nagyon visszafoghatták magukat, valahányszor lármásan, piszkosan, éhesen vártuk haza őket. Amikor akkorára dagadt a zűrzavar, hogy nem lehetett már tovább legorombítás nélkül bírni, apánk mindig elordította magát:

– Azt a fűzfán füttyülő rézangyalát! – és ettől a varázsszótól egy csapásra rend lett...

Nőttünk, növegettünk, szorgalmasan tanultunk, szépen sorban elvégeztük a gimnáziumot. Amikor a legidősebb bátyám Belgrádba készülődött az építészeti egyetemre, a búcsúvacsorán apánk csak úgy, viccesen megemlítette:

– No, majd eljön egyszer az én szerb menyem, és megkérdezi, mit jelent az, hogy a fizfan fitjile rezandjalat...

Jót nevettünk, és nem értettük, hogyan jön ez most ide. El is felejtettük gyorsan.

Az eset egy év múlva megisméltődött, amikor a másik bátyám indult a fővárosba jogi tanulmányait folytatni. A következő ősszel engem is ezzel készítettek fel az egyetemista életre, én is megkaptam a postabetétkönyv mellé a burkolt atyai intelmet:

– Egy napon jön majd az én Srboljub nevű unokám, és megkérdezi, deda, šta ti to znači a rezandjalat...

Akkoriban engem egészen más dolgok foglalkoztattak. Milyen ruhában is fogok az első nap az egyetemen megjelenni, levágassam-e a hajamat?

Gyorsan beilleszkedtem a „domba”, tanultam, nagyon igyekeztem a szerb nyelvet is elsajátítani. Gondoltam, ha nem magyar fiúkkal barátkozom, könnyebben megtanulom az államnyelvet. Ezért még a szemeszter elején elmentem az egyik

„cimmerkással” az orvosi karra a délutáni táncmulatságra. Egy percig sem árultam petrezselymet: amint megtudták, milyen nemzetiségű vagyok, igencsak nyomultak rám a szerb fiúk. Fogdostak, szorongattak, és a fülembe sugdosták:

– Lepa si, Madjarice iz Vojvodine!

Meg kell vallanom, eleinte nagyon tetszett a dolog. (Még nem tudtam, hogy akkoriban vetítették a moziban a forróvérű magyar postáskiszony történetét). Pörögtem, boldogan roptam a táncot, váltogattam a partnereket. Gyorsan kimelegedtem, egy idő után le kellett ülnöm. A padon váratlanul, mint a villám, szédülő fejembe, zúgó fülembe csapott az ismert, mély hang:

– Meglátogat majd engem az én unokám Belgrádból, és megkérdezi...

Hirtelen elment a kedvem a viháncolástól.

Lediplomáltam, hazajöttem. Munkába álltam, férjhez mentem a régi, magyar fiúhoz, aki hónapokig még a kezemet sem merte megfogni. Megszülettek a gyerekeink, a fiúknál is az unokák (igaz, összesen csak hét, nem ötször öt, ahogyan apánk számolgatta), és ment minden a maga rendjén.

Aztán jött a háború, két öcsém Debrecenbe, a vejem a lányommal Kanadába menekült a katonai szolgálat elől...

Ma Zentán már csak egy unoka lakik, ő is munkanélküliként. A valamikor vidám, gyerekzajtól hangos épületet ellepi a gaz, hullajtja vakolatát, és az ablakában Ez a ház eladó feliratú tábla szégyenkezik...

És az idén nyáron eljöttek az unokáim az óceánon túlról Zentára megismerni apa, anya szülővárosát. Két eleven kislány, aranyosak, okosak, szépek, jól beszélnek magyarul, de egymáshoz bizony angolul szólnak. Szidás, durva szó persze nem hangzik el, kényeztetjük őket, nálunk mindent szabad.

Egyszer olyan csúnyán összekaptak, hogy mégis rájuk kellett pirítanom:

– Gyerekek, ez nem szép! Azt a fűzfán füttyülő, jégen kopogó rézangyalát! – viccelődtem velük csípőre tett kézzel. Mire a hétéves visszacsacsogott:

– Oké, mama, de mit jelent az a.. a.. milyen... angyalát?